

راهها و زمینه‌های مسئله‌یابی برای دانش‌پژوهان:

الف) راهکارهایی که بر عهده استادان و مربیان است:

ب) راهکارهایی که بر عهده خود دانش‌پژوهان است:

۱. احترام به صرف تلاش فکری، هر چند ناموفق باشد
۲. ارجاع دادن پاسخ به خود سؤال کننده یا شبیه کننده
۳. استفاده از مشاوران پژوهشی و علمی به طور مستمر در محیط مدارس
۴. استقبال و تشویق از هر مطلب جدید در کلاس و جلسات
۵. اندیشیدن را به طلاب بیاموزیم نه فقط اندیشه‌ها را
۶. ایجاد تناقض در مطالب قبلی خود طلاب
۷. آشنا کردن با نیازهای جامعه و ارتباط با بازار و مردم
۸. بازیگری در متون و سؤال‌ها کردن آنها
۹. بچه‌ها باید سؤال محور بودن استاد را بالعیان ببینند
۱۰. برگزاری کلاس به صورت شاگردمحور
۱۱. پژوهش و سؤال دادن به طلاب
۱۲. تجزیه و تحلیل را آموزش دهیم.
۱۳. تشویق طلبی که اصل پرسش و اشکال را مطرح کنند
۱۴. تغییر آموزشها به حالت پژوهش‌محورانه
۱۵. تکریم شخصیت افراد پرسشگر از طریق مادی و معنوی / سرکوفت نزدن و سرزنش نکردن طلاب سؤال کننده/ تو ذوق سائل نزنیم
۱۶. حذف دغدغه‌های متفرقه طلاب
۱۷. در اختیار طلاب چند مقاله و پایان‌نامه قرار دهیم تا نقادانه مطالعه کنند و حاشیه بزنند.
۱۸. درخواست از طلاب برای بیان دغدغه‌های ذهنی‌شان
۱۹. درگیر کردن ذهن طلاب در رابطه با موضوع مورد بحث

۲۰. سؤال جدیدی پرسیم که جواب آن در درس نباشد و سؤال مبهمی پرسیم و جواب را بر عهده طلاب بگذاریم و تشویق کنیم جواب دهند.
۲۱. سؤال و مسئله خواستن از طلاب
۲۲. شرکت دادن طلاب در پاسخگویی به مسئله مورد بحث
۲۳. شروع درس با یک سؤال کلیدی و تحریک کننده و ایجاد تناقض فکری زودگذر بین مطالب در ذهن طلاب
۲۴. طرح سؤالاتی برای درس آینده در آخر کلاس
۲۵. طرح مسایل غیردرسی و مشکلات جامعه برای بیدار کردن ذهن طلاب
۲۶. طلاب را منتقد بار بیاوریم و قدرت نقادی را ذهن طلاب ایجاد کنیم.
۲۷. کلاس را گروه‌بندی کنیم و با هم بحث و گفت و گو کنند.
۲۸. متقاعد کردن طلاب بر اینکه باید دغدغه و احساس رسالت داشت.
۲۹. مثل ملاصدرا باشیم و سعی کنیم ملایی باشیم که برای هر چیز صد راه پیدا کنیم.
۳۰. واگذاری تحقیقات کوتاه و مختصر مربوط به درس
۳۱. هر مطلبی را نپذیریم و از طلاب دلیل بخواهیم.
۳۲. یک معما مطرح کنیم مثلاً *اتانازیا* در کلاس فقه (کسی که زجر می کشد با یک آمپول و مانند آن، او را راحت کنند (Euthanasia)
۳۳. خودش از نزدیک با برخی از مشکلات درگیر شود.
۳۴. تدبر در قرآن و با ذهن پر سؤال خواندن
۳۵. عرض احادیث بر قرآن برای فهم حدیث
۳۶. پیگیری مطالبات رهبری و دانستن راهبردهای کلان اعلام شده
۳۷. ایجاد رابطه بین مفاهیم طرح شده در آیات و روایات
۳۸. تأمل در نتیجه و ثواب و عقاب اعمال
۳۹. مطالعه ادعیه نه خواندن آنها و تلاش برای پیدا کردن ارتباط عناصر آنها
۴۰. تفسیر پدیده ها و توجه به پیام آنها
۴۱. تغییر نگاه عادی به نگاه خلاقانه و هنجارشکنی علمی
۴۲. شک دستوری، تجویزی، عمدی، روشی ...

۴۳. توجه به رابطه عناوین مذکور در روایات با اصول دین
۴۴. توجه به رابطه بین مثال با ممثل
۴۵. توجه به روشهای بیانی برای تأثیر در مخاطب
۴۶. برداشت شخصی و سپس رجوع به تفاسیر و ارزشیابی آن
۴۷. نگاه دقیق و نقادانه به محصولات هنری و فیملها و توجه به میزان استقبال از آنها
۴۸. دنبال کردن داستانهای قرآنی و افسانه های موجود و پیش بینی و تطبیق آن در جامعه امروز یا فردا (تکرار تاریخ)
۴۹. تأمل در مدل‌های اصلاح و پوشش در رفتار اشخاص و علت یابی آن
۵۰. توجه به الفاظ تکراری و مشابه در متون و مقایسه آنها
۵۱. توجه به رفتارهای متضاد پیشوایان در واکنش با افراد و موقعیت ها
۵۲. تطبیق رفتارهای حاکمان و مردم با موازین شرع
۵۳. رفتارشناسی سایر مخلوقات و تطبیق آن با انسان
۵۴. مطالعه تطبیقی عقاید اقوام و ملل
۵۵. با توجه به شبهات
۵۶. توجه به تلاشهای ناکام علما و دانشمندان
۵۷. رجوع به افرادی با حوادث یا فعالیتهای خاصی می پردازند.
۵۸. توجه به عرفانهای نوظهور و علل ایجاد آنها
۵۹. رجوع به شبکه های ماهواره ای و کانال های فضای مجازی و فیلمهایی که علیه اعتقادات شیعه طرح می شود.
۶۰. قراردادن خود در حالت و موقعیت خاص دیگران
۶۱. پیگیری مطالبات بزرگان جامعه
۶۲. درخواست مسئله از ارگانهای تصمیم گیری
۶۳. نگاه کلی و از بالا به مباحث طرح شده در کتاب.
۶۴. ارجاع به منابع برای یافتن زوایای پنهان این بحث
۶۵. اشاره غیرمستقیم به مسائل مبتلا به در کلاس
۶۶. قراردادن طلاب در موقعیتهای مسئله خیز (در تبلیغ، کرسی آزاداندیشی، جلسه مناظره و ...)

۶۷. بیان آثار مثبت حل مسئله برای مشکل موجود
۶۸. طرح سؤالات انگیزشی برای ژرف نگری و احساس لذت از این حالت
۶۹. تشبیه و تمثیل امور و مطالب به همدیگر
۷۰. توجه به اقسام یک مقسم
۷۱. بیان نظرات مختلف در یک زمینه
۷۲. گوش دادن انتقادی به سخنرانی های مهم
۷۳. آموزش عمیق خوانی و دوری از سطحی نگری
۷۴. برگزاری دوره آموزش پژوهش برای طلاب
۷۵. ارائه کنفرانس و بیان نظر توسط طلاب
۷۶. کاهش محتوای زیاد و ایجاد فرصت برای تحقیق
۷۷. به کاربرد و نتایج دروسی که آموخته می شود
۷۸. طرح سؤالات به شیوه سقراطی
۷۹. ایجاد شبهه و ناسازگاری در معلومات قبلی طلاب
۸۰. حضور دادن طلاب در محافل علمی و مواجه شدن با شرایط گوناگون

- **یک نکته در باره انتخاب شغل سقراط:** سقراط در انتخاب شغل مردد بود. دید شغل پدرش که سنگتراش است و از کوه سنگ را حمل می کند این ویژگی را دارد که در هنگام خطر و زمین خوردن، پدر سنگ را به کناری پرت می کند تا خود را نجات دهد و زمین نخورد. اما مادرش که قابله است و بچه به دنیا می آورد، بچه چون از درون انسان بیرون می آید، طوری ارزشمند است که انسان، خود را می اندازد تا بچه سالم بماند، برخلاف سنگ. از اینجا فهمید که شغل مادرش مهم تر است و محصول را که بچه است بسیار ارزشمند است. با خود تصمیم گرفت که مامایی کند تا مردم دردمند حقیقت بزنند و برای آن ارزش قایل شوند. یک محقق و شاگرد نیز سؤال خود را مهم می داند و برای جواب خودش هم ارزش قایل است.